

DEÁK FERENC
MAGYAR NYELVI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI
VERSENY
5.évfolyam
2025. november 18.

KÓDSZÁM:

IDESEREGLIK, AMI TOVATÚNT...

a József Attila Emlékház állandó kiállítása (2012)

József Attila (1905–1937) élete 1936 nyaratól kapcsolódik Balatonszárszóhoz. Augusztustól szeptember közepéig pihenéssel, udvarlással és versírással töltötte napjait a Palota panzióban, s örömmel foglalkozott Etus gyermekeivel, komolyan véve a jó szóval oktató, játszani is szerető nagybácsi szerepkörét.

„Ez volt az utolsó szép nyara. Lesülve, meghízva, frissen tért haza, büszkén szép verseire” – emlékszik vissza erre az időre Németh Andor. A hullámok lágy tánca..., a Balatonszárszó című és a Jaj, majdnem... kezdetű költeményekbe „belevarázsolta a gazdag nyár minden sugarát és hevét”.

Másfél évvel később, 1937. november 4-én, csikorgó télidőben látta viszont a szép emlékezetű nyaralót.

A jól felszerelt budai szanatóriumból ide irányította orvosa, hogy családi körben, állandó és gondos felügyelet mellett folytatódjék a további „relatív gyógyulás”. A súlyosan depressziós költő azonban főlegesség-érzéstől, kishitűségtől szenvedett, s egyfolytában az öngyilkosság gondolata foglalkoztatta.

Nővérei csak nagy nehézségek árán tudták megteremteni az ápolás feltételeit. Kezdetben fűteni sem tudtak az épületben, beázott a mennyezet, jéghideget leheltek a falak. Kétheti fagyoskodás után beköltöztek a Balaton-partról a villasorra, a Horváth panzió két szobájába. Ekkor szemmel láthatóan javult a költő állapota. Rá-rátörtek még a kényszerképzetek, a sírógörcsök, de esténként sokat beszélgetett nővéreivel. Gyermekkori emlékeket idéztek föl, napközben sokat sétáltak a faluban.

November 28-án szerelme, Flóra látogatta meg, december 2-án – a halálát megelőző napon – a Szép Szó folyóirat vezetője és az orvosa is fölkereste. Barátai új kötet-lehetőségről, lektori állásról és a régen várt Baumgarten-díj odaítéléséről hoztak „biztos” híreket.

Másnapra mintha kicserélték volna, újra tervezgetett. Nővéreivel gyengéd és segítőkész volt egész nap.

Még az ebédet is megette, ami addig nem volt szokása. Újságot olvasott, mókázott a gyerekekkel, leveleket írt. Este – miközben Etus kenyeret dagasztott, Jolán a kicsiket fürdette – sétálni indult. Nem sokkal később kopogtattak: a halálhírért hozták. 19 óra 35 perckor a balatonszárszói állomáson a menetrendben nem szereplő, induló tehervonat halálra gázolta. Jolánt a sorompónál csendőr tartóztatta föl, mögötte feküdt a halott költő, Nagy-Magyarország térképével letakarva.

December 5-én a református egyház szertartásrendje szerint temették el nővérei, a helybeli kíváncsiskodók és a Pestről érkezett barátok, tisztelők – valamint Faludy György emlékei szerint – öt csendőr jelenlétében. A szárszóiak bolond hírét keltették az öngyilkos ismeretlennek. Öt évvel később, amikor Budapesten, dízsírhelyen újratemették József Attilát, már a legnagyobb költőként tartották számon, szerte az országban. (*Valachi Anna*)

A balatonszárszói villasoron lévő, Európai Unió forrásból 2012-ben megújult egykori Horváth-panzió ad otthont az új József Attila-kiállításnak. Ebben a házban töltötte utolsó napjait a súlyos betegségből lábadozó költő. 1937. december 3-án este innen indult arra a sétára, melyről nem tért többé vissza. 19 óra 35 perckor a balatonszárszói állomásról induló tehervonat halálra gázolta. A kiállítás a költő életének utolsó időszakát idézi fel, és abból visszatekintve állít emléket az egész életműnek a Petőfi Irodalmi Múzeum anyagából, valamint magántulajdonban lévő dokumentumok, fotók, tárgyak segítségével. Az aktív befogadásra készítő, látványos, új belső térszerkezetben ritmikusan elrendezett anyag szellemi kozmoszá varázsolja az impozánsan tágas emlékezőhelyet. A térbe iktatott oszlopok, beugrók, pihenőszigetek révén részleteiben is bemutatja a költő tárgyi hagyatékát, lírai univerzumát, azt a példátlanul sokrétű költészetet, melynek az eszmélkedés mellett az emlékezés volt a legfontosabb ihletője.

Az érzelmekre ható, ugyanakkor tényyszerű, érdemi információkat és szenzációs dokumentumokat (például József Attila félben maradt Rorschach-tesztjének megfejtését), eddig még nem publikált fotókat is felmutató tárlat egyedi a maga nemében. Szerelemvágyról, szenvedésről, halálról szól, mégis minden korosztály érdeklődésére számot tarthat. A családdal érkezőknek olyan játékos-kreatív közös befogadást kínál, amelyek segítségével a gyerekek is sok mindent megérthetnek a tragikus sorsú költő életproblémáiból és költészetéből.

2020 nyarán megvalósításra került új, kültéri állandó kiállításunk, a *Vers Utca* tematikus, interaktív elemekkel gazdagított projekt, mely Balatonszárszó természeti, kulturális és szellemi értékeihez kapcsolódóan mutatja be a klasszikus és kortárs magyar költészet legnagyobbjait. A 10 állomásra épülő sétaút a szabadidő aktív eltöltéseként és oktatási szempontból is kiemelt jelentőségű, rendhagyó irodalomórák helyszíneként is felhasználható. 2021 nyaratól a sétaúthoz már feladatlap és egy 36 oldalas kiadvány is elérhető, melyek megvásárolhatóak emlékházunkban.

Wi-Fi Hotspot az Emlékház területén ingyenesen használható!

Forrás: https://www.balatonszarszo.hu/index.php?option=com_sppagebuilder&view=page&id=54

Szövegértés feladatlap (40 pont)

1. Hogyan, miként kapcsolódnak József Attilához a következő kifejezések, dátumok, emberek?

- 1905-1937.....
- Horváth panzió.....
- Etus, Jolán
- Szép Szó.....
- 1935
- december 2.....
- 1937. november 4.
- 1936 nyara
- dec.5.
- november 28.

10	
----	--

2. Állapítsd meg az alábbi állításokról, hogy igazak vagy hamisak ! (I/H)

- a) 23 éve készült el a kiállítás az ismertető szerint.
- b) Nincs Wi-fi és hotspot sem a múzeum területén.
- c) József Attila a szárszói gyerekeket tanította az iskolában.
- d) A Palota panzióból a budai szanatóriumba kellett kezelésekre járnia.
- e) A költő szeretett sétálni a faluban.
- f) A költő az utolsó szép nyarat megörökítette 3 költeményében is.
- g) Az egész életét komplexen mutatják be a kiállításon.
- h) A betegsége súlyos depresszió volt.
- i) A Vers Utca egy különleges beltéri sétaút.
- j) Fotók és személyes tárgyak is találhatóak a kiállításon.

10	
----	--

3. Kiderül-e a szövegből? Karikázd be a helyes választ!

- Ki volt a költő apja? igen-nem
- Kik voltak a szomszédai? igen-nem
- Kik találtak rá a haláleset után? igen-nem
- Lehet-e emléktárgyat venni? igen-nem
- Mi köze van József Attilának a Palota panzióhoz? igen-nem
- Hogy hívták a nővéreit? igen-nem
- Mi volt a halálának oka? igen-nem

7	
---	--

4. Emelj ki öt fontos információt a Vers Utcával kapcsolatban!

1.
2.
3.
4.
5.

5	
---	--

5. Mely költeményeibe varázsolta bele a gazdag nyár minden sugarát és hevét? Válaszd ki a helyes választ! Karikázd be!

Jaj, majdnem Balatonszárszó A hullámok lágy tánca Szárszó A Dunánál

Kertész lesznek Mama Levegőt!

3	
---	--

6. Neked milyen emléked van József Attiláról? Sorolj fel belőlük néhányat!

.....
.....
.....
.....

5	
---	--

40	
----	--

Helyesírási feladatok (40 pont)

1. Az alábbi szósorban olvashatsz rosszul leírt szavakat is. Csak ezeket írd le kijavítva!

utolso, friss, büszke, késsőbb, augusztus, álomás, sétaut, mutattya be, csikorgó, panzió

.....
.....

10	
----	--

2. Keress ellentétet a szövegből kivett kifejezésekre!

utolsó:
indul:
visszatér:
szenzációs:
állandó:

5	
---	--

3. Állítsd ábécérendbe számozással a szövegből kiemelt főneveket!

.... Németh Andor Faludy György Európai Unió.... Etus Vers Utca
.... Balatonszárszó Szép Szó Jolán Palota panzió Baumgarten-díj

10	
----	--

4. Az elválasztás szabályai szerint írd le a következő szavakat!

szanatórium:
folytatódjék:
foglalkoztatta:
nehézségek:
szertartásrendje:

5	
---	--

5. Pótold az alábbi ismert József Attila versrészletben a hiányzó szavakat!

„Már egy hete csak a mamára
mindíg, meg-.....
..... kosárral ölében,
..... a padlásra,serényen.

Én még ember voltam,
....., toporzékoltam.
..... a dagadt ruhát másra.
Engem a padlásra.”

10	
----	--

40	
----	--

Összes pontszám

80	
----	--

Készítette: Cseszárik Mónika